

Gamle, betente sår

Av Inger Cecilie Stridsklev, Skien

Takk for reportasjen bygd på min undersøkelse om likvideringer. Det er godt at yttingsfriheten utvides, slik at gamle betente sår kan få luft og lys, og derved kanskje kan begynne å gro.

Norges Hjemmefrontmuseum og Riksarkivet har lagt nye 30 års lokk på opplysninger om likvideringer. Det har derfor ikke vært mulig for meg å skille mellom drap som har vært situasjonsbestemte, og de mer planlagte. Det kunne virke mer forståelig at man likviderte en statspolitmann, enn bonden fra Øvre Eiker som ble skutt mens han holdt på med våronna 1945. Her er et eksempel på at dreptes pårørende ikke var interessert i taushet. De forsto ikke at mannen representerte noen trussel for egne landsmenn. Konklusjonen fra riksadvokat Andreas Aulie i 1950 var: «Det foreligger ikke i påtalemyndighetenes arkiver opplysninger som viser at SH har gjort seg skyldig i noe forsettlig angiveri til fienden eller N.S.-myndighetene.» Likevel ble tiltaket ansett som rettmessig. Det bonden kunne anklages for, var den meningsytring det var å ha meldt seg inn i NS.

Asbjørn Sundes gruppe er vel ansvarlig for bankranet i Hokksund, der den 63-årige

bankkasserer ble skutt i magen og døde etter ca. en uke. Skuddet var neppe planlagt. Jeg beklager at jeg tok feil når det gjaldt Asbjørn Sundes ansvar for dobbelt drapet i Eiker. Blant annet i Egil Ulateigs bok om Asbjørn Sunde, «Raud krigar, raud spion» gjentas det flere ganger at Sunde utførte likvideringer på oppdrag fra hjemmefronten. En del av det Sunde skriver i «Menn i mørket» om lensmannen i Lunner, ligner på opplysninger om lensmannen i Nedre Eiker i Norsk Tidend, London. Det er likevel vanskelig å godta at det virkelig var siste utvei å gjøre to barn foreldreløse. Ekteparet ble drept ved at en granat ble kastet inn i ektesengen mens de sov. En annen granat ble kastet inn i et annet rom, heldigvis ikke barneværelset.

At spørsmålet om likvideringer er juridisk avklart, stemmer idet det ikke fantes rettslig hjemmel for dem da de ble begått. At ingen ble anklaget og straffet for det opplagte overgrepet det var å skyte en fange etter standrett, bidro til at de som ble dømt for å ha deltatt i Haglebu, neppe kunne bevare særlig respekt for samfunnet som dømte dem. Dessverre ser det heller ikke ut til at tortur og drap på fanger var straffbart i etterkrigstiden. Hvis overgrep ble kjent, var maksimumsstraffene noen

Reportasje 3

«23 Buskerud-nazister likvidert»

«Likvidasjon siste utvei»

«Forfinet form for historieforklasking»

TRYGG-serien til utvendig bruk!

DTBB 2. MAI 1996

måneders betinget fengsel. En måte også nå å vise at man respekterer menneskeverdet, er å påvise hvor likviderte personer som ennå ikke er funnet, befinner seg.

DTBB 15/5-96